

ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

УДК 338.332.1

Боровік Л.В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і аудиту та фінансів
Херсонського державного аграрного університету

ТЕОРЕТИЧНИЙ БАЗИС ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

У статті досліджено низку економічних теорій, які, активно впливаючи на розвиток країн світу, дають пояснення зростанню окремих галузей економіки. Маючи великий потенціал та досвід господарювання на землі, Україна веде пошуки нових форм розвитку аграрної сфери.

Ключові слова: теорія, економіка, модель, криза, інвестиції, суспільство.

В статье исследован ряд экономических теорий, которые, активно влияя на развитие стран мира, дают объяснения росту отдельных отраслей экономики. Имея большой потенциал и опыт хозяйствования на земле, Украина ведет поиски новых форм развития аграрной сферы.

Ключевые слова: теория, экономика, модель, кризис, инвестиции, общество.

The article explores a number of economic theories that, while actively influencing the development of the world, provide explanations for the growth of individual economic sectors. Having great potential and experience of managing land, Ukraine is searching for new forms of development of the agrarian sector.

Keywords: theory, economics, model, crisis, investment, society.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Багатьма вченими-економістами впродовж століть ведеться пошук моделей і механізмів, які б активно впливали на суспільний розвиток різних країн світу. Вирішуючи це непросте завдання, науковці беруть за основу ті здобутки, які мали місце починаючи з XIII ст. Досліджуючи еволюційний шлях різних теорій, учені прийшли до висновку, що універсальних теорій соціально-економічного розвитку країн немає. Кожна країна, маючи власні традиції, культуру та різний рівень суспільного розвитку, спираючись на теоретичні і практичні здобутки інших країн, повинна мати свій шлях розбудови власної економіки.

Маючи великий потенціал природних ресурсів та багатовіковий досвід господарювання на землі, Україна веде пошуки нових форм розвитку аграрної сфери, яка поряд із промисловістю є основою соціально-економічного зростання

країни. Вітчизняні вчені-аграрники, спираючись на досвід передових зарубіжних країн та власний досвід ведення сільського господарства, ведуть активний пошук шляхів удосконалення механізму формування та реалізації інвестиційної політики галузі як основи її розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Проблеми формування та реалізації інвестиційної політики висвітлено в наукових працях таких зарубіжних та вітчизняних учених, як Н. Драйпер, М. Трейсі, С. Фішер, Л. Антонюк, І. Бланк, О. Василик, В. Гриньова, О. Пересада, В. Опарін, С. Шкарлет та ін. Міжнародне значення досліджень вітчизняних учених полягає у визначенні ролі країни, окремих її регіонів та галузей у розвитку глобальних інтеграційних процесів, залученні інвестиційних потоків в економіку країни та визначенні ефективності їх використання. Разом із цим ми відзначаємо, що багато про-

блем розвитку інвестиційних процесів в Україні не вирішено. Так, політика формування та використання інвестиційного потенціалу в аграрній галузі потребує додаткових досліджень та вдосконалення, без чого неможливо забезпечити сталість її економічного зростання та підвищити рівень продовольчої безпеки країни.

Формулювання цілей статті (**постановка завдання**). Метою статті є дослідження теоретичного базису формування інвестиційної політики розвитку сільського господарства України.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Як свідчить історія, основи економічних теорій були закладені німецькими камералістами ще в XIII–XVII ст., представниками яких були Д. Бехер, Д. Джусті, Д. Зонфельс [1]. Їхні погляди на державу та її економіку визначалися тими реаліями, в яких перебувала країна у ті далекі часи. Знаходячись на службі у місцевих правителів, камералісти допомагали їм розробляти плани фінансових й фіскальних заходів щодо збору податків із населення та здійснювати планування з економічного розвитку окремих територій. Пільговим оподаткуванням вони заохочували населення до співпраці з представниками влади, стимулювали розвиток виробництва й міграцію людських (трудових) ресурсів, розширюючи тим самим базу оподаткування. Крім того, камералісти вважали, що держава повинна використовувати частину грошей на розбудову інфраструктури, що стимулювало б збільшення загальних обсягів зібраних податків.

Великі географічні відкриття XV–XVIII ст. позитивно вплинули на економічний розвиток більшості європейських країн, що дало поштовх до появи нових економічних теорій, основні принципи яких були викладені Томасом Маном, Девідом Юмом та Джоном Ло [2]. Цей період називався епохою меркантилізму. Меркантилізм є першою економічною школою, яка вважала, що основним джерелом зростання національного багатства є торгівля. У цей період торгівля між державами заохочувалася, а зароблені кошти (золото, срібло) рекомендувалося витратити всередині країни. Найвідомішому представнику цієї школи Антуану де Монкретьєну належить термін «політична економія». Цим терміном і дотепер охоплюється вся економічна наука.

Саме у цей історичний період з'явилася школа фізіократів під керівництвом Франсуа Кене, яка вважала, що джерелом багатства на-

ції є сільське господарство. На мануфактурній стадії капіталізму школа меркантилізму почала занепадати.

К. Гамільтон, Р. Голдсміт, Дж. Діксон, А. Кунте, А. Вайштейн та інші вчені присвятили багато наукових праць визначенню сутності національного багатства та його впливу на економічний і соціальний розвиток суспільства. Термін «національне багатство» вперше згадується у наукових працях економіста класичної школи У. Петті, який ще в 1664 р. вирахував обсяги національного багатства Англії [3]. І тільки багато років потому почали оцінювати національне багатство в інших країнах. Так, першу оцінку національного багатства у Франції зробили в 1789 р., у США – у 1805 р., у Росії – у 1864 р.

Поняття «національне багатство» розкривало сутність накопичення матеріальних цінностей суспільством як чинника поліпшення його добробуту. На протязі багатьох століть воно постійно змінювалося. Так, У. Петті, А. Монкретьєн та інші науковці тієї доби вважали, що мірою добробуту кожної окремої людини є обсяг її матеріальних цінностей. Це стосувалося й усього суспільства. У середині XX ст. під національним багатством почали розуміти сукупні запаси накопичених матеріальних і нематеріальних цінностей, які забезпечують безперервність суспільного відтворення та споживання. А вже в сучасному світі національне багатство визначається як сукупність природних ресурсів, створених людиною засобів виробництва, а також матеріальних благ і цінностей, якими розпоряджається країна. Послідовне формування уявлення про національне багатство стало підґрунтям розвитку світової класичної економічної науки та теорії відтворення економічного зростання країн світу.

Нове уявлення про роль держави в суспільно-громадській системі надали людству представники англійської класичної школи політичної економіки, які здійснювали свої дослідження у сфері виробництва. Вони також змінили інвестиційну теорію, яка почала формуватися в епоху меркантилізму одночасно з виникненням поняття «капітал». Основоположник ідей класичної школи А. Сміт убачав найголовнішу умову збагачення суспільства в ефективному використанні не просто грошей, а капіталів і допусках часткове втручання держави в економічні процеси. Відповідно до теорії класичної школи, фінансові ресурси повинні скеровуватися на задоволення загальнодержавних потреб, які б

стимулювали економічний та соціальний розвиток. Державна політика оподаткування при цьому повинна відповідати ринковим умовам, а всі витрати, пов'язані зі споживанням та наданням послуг, мають покриватися за рахунок громадян. Згідно із цією теорією, оподаткування за принципом платоспроможності повинно підвищуватися пропорційно корисності надання державою послуг населенню [4].

Відомий представник класичної школи Д. Рікардо у праці «Основи політичної економії та оподаткування», підтримуючи ідеї А. Сміта, приділив увагу джерелам формування державних доходів та видатків, оподаткуванню населення та підприємств. Відстоюючи принципи лібералізації міжнародних торговельних відносин, він стверджував, що держава повинна обмежуватися лише створенням сприятливих умов для виробництва та підтримкою стратегічно важливих галузей. Д. Рікардо також дав власне бачення проблемам інвестування капіталів [5]. Думки та ідеї перших представників класичної школи розвивалися представниками школи марксизму К. Марксом і Ф. Енгельсом. У праці «Капітал» К. Маркс піддав критиці розвиток капіталістичних відносин в Англії і довів, що розвиток капіталізму в країні загострює протиріччя між суспільним характером виробництва і приватною формою привласнення доходів. Представники цієї школи вважали, що єдиним способом вирішення даної проблеми є революція. У подальшому практика довела хибність такої теорії.

Концептуальні положення основних моделей економічного зростання у класичній теорії відомі як функціональні залежності Кобба-Дугласа, Харрода-Домара, Фішера.

Однофакторна модель за цією теорією характеризується тим, що коефіцієнт капітальності є стабільним відносно кількості працюючих, а за зростання продуктивності праці зростає й відношення капіталу до праці. Отже, головним чинником економічного зростання є приріст капіталу.

Велику роль в економічному піднесенні неокласична школа згодом відводила пропозиції грошей. Згідно з концепцією монетаризму, маса грошей в обігу повинна щорічно збільшуватися темпами, що рівняються темпам зростання валового національного продукту (ВВП). Представник неокласичної школи А. Маршалл стверджував, що держава повинна стимулювати пропозицію ресурсів шляхом зниження ставок оподаткування, скорочення бюджетних

видатків, зниження обсягу бюджетного фінансування [6]. Відповідно до цієї теорії, управління грошовою масою забезпечує економічне зростання безпосередньо, а не опосередковано.

$$MV = QP, \quad (1)$$

де M – кількість грошей в економіці;

V – швидкість обігу грошової маси;

Q – обсяги виробництва;

P – рівень цін.

Основним недоліком теорії монетаризму є те, що, використовуючи фінансові механізми, держава значно скорочує бюджетні витрати на освіту, науку, охорону здоров'я та інші соціальні потреби, що призводить до погіршення соціального стану більшості населення країни.

Свій подальший розвиток класичні доктрини отримали в наукових працях «економістів нової хвилі», таких як Т. Мальтус, Н. Сеніор, Дж. Міль, А. Пігу. Останній у концепції «економіка добробуту» розглядав національний дохід як суму добробуту окремих індивідів (індивідуальних доходів), які залежать від інвестиційної активності суспільства. Як прихильник неокласичної школи А. Пігу вважав, що держава не може втручатися в економіку на макрорівні, але може регулювати інвестиційні процеси в країні, які впливають на рівень її економічного зростання.

Розвиваючи теорію А. Пігу та аналізуючи чинники, що впливають на інвестиційні процеси, австрійський вчений Йозеф Шумпетер у своїй теорії «ефективної конкуренції» звернув увагу на інституціональні складники розвитку суспільства. Він довів, що інноваційна діяльність є функцією виробництва, яка впливає на розвиток суспільства. Теорія Й. Шумпетера стала початком побудови інституціональних доктрин, в яких учені фокусували свою увагу на автономних чинниках, що мають вплив на розвиток окремих територій та галузей економіки. Як послідовник соціальної теорії економічного розвитку, сформованою ще у 20-х роках XIX ст. М.І. Туган-Барановським [7], Й. Шумпетер, спираючись на теоретичні здобутки російського вченого Н.Д. Кондратьєва, довів існування довгих фаз зростання і спаду економік, типових на той час для Англії та США [8]. Він та його прихильники сформулювали теорію реальних бізнес-циклів, згідно з якою циклічний розвиток економік країн зумовлюється екзогенними випадковими змінами технологічної продуктивності. Відповідно до концепції цієї теорії, жодна з країн не може самостійно стабілізувати розба-

лансованість власної економіки внаслідок дії на неї економік інших держав. Ця теорія передбачала введення гнучких цін, які б зрівноважували попит на продукцію та її пропозицію.

Світова економічна криза 1929 р. та Велика депресія 30-х років зруйнували основи теорії Й. Шумпетера, у якій «вільна конкуренція» була ключовим регулятором капіталістичних відносин. Нездатність ринку в кризовий період до саморегуляції, вільного переміщення робочої сили та капіталу, вирівнювання витрат виробництва, цін і норм прибутку призвели до руйнівних наслідків у капіталістичних економіках. І, як наслідок, виникла потреба в нових теоріях, здатних вивести економіку країн із глибокої кризи. У цих складних умовах шведські економісти прийшли до висновку, що держава повинна активно втручатися в економічні процеси для відновлення економіки країни. Засновник стокгольмської школи Кнут Віксель запропонував надати державі функції макрорегулювання. Ця ідея, як і теорія цін, процентів та інвестицій, була згодом висвітлена в наукових працях Дж. Кейнса та прихильників його теорії, в основі якої було посилення ролі держави в управлінні економікою шляхом формування механізмів залучення інвестицій у національне господарство країни. Саме Дж. Кейнс указав на необхідність стимулювання інвестиційних процесів та впливу на них за допомогою грошово-кредитної та бюджетної політик. Згідно з кейнсіанською теорією, попит та пропозиція зрівноважуються за наявності недозавантажених виробничих потужностей та безробіття, а ступінь використання виробничих ресурсів здійснюється за допомогою стимулювання платоспроможного попиту. Саме тому кейнсіанство має ще визначення як теорія ефективного попиту, що базується на таких базових положеннях:

1. Рівновага досягається за неповної зайнятості ресурсів.
2. Заробітна плата та ціни є відносно негнучкими.
3. Заощадження не дорівнюють інвестиціям.
4. Економічне зростання визначають фактори попиту.
5. Необхідна активна економічна політика держави для регуляції пропозиції і попиту.

На відміну від класичної теорії Дж.М. Кейнс та його послідовники вважали, що підвищення рівня незавантаженості виробничих потужностей та безробіття є чинником зрівноваження попиту і пропозиції [9; 10]. За цією теорією ін-

вестиції слід розглядати як основний чинник стимулювання сукупного попиту та зростання національного доходу.

Значну роль у макроекономічній моделі, розробленій Дж.М. Кейнсом, відіграє механізм інвестиційного мультиплікатора, який є відношенням обсягів доходів до обсягів інвестицій. Він є показником темпів зростання доходів порівняно з інвестиціями. Мультиплікативний ефект тим вищий, чим більшу частину свого доходу населення країни витрачає на придбання споживних товарів вітчизняного виробництва. Це означає, що витрати населення на придбання товарів вітчизняного виробництва є чинником, який забезпечує безперервність інвестиційного процесу, гарантує зростання національної економіки. І навпаки, чим у більших обсягах купуються імпортні товари, тим вищий рівень скорочення інвестицій у національну економіку, що поглиблює економічну кризу.

Розроблена Кейнсом модель взаємозв'язку між приростом інвестицій та збільшенням доходу (модель мультиплікатора) у спрощеному варіанті має такий вигляд:

$$\Delta Y = \frac{1}{1 - MPC} \cdot \Delta I, \quad (2)$$

де ΔY – приріст чистого внутрішнього продукту;

MPC – гранична схильність населення до споживання;

ΔI – приріст інвестицій.

Згідно з кейнсіанською «теорією інвестицій», дія мультиплікатора залежить від коефіцієнта акселерації (A), який характеризує зв'язок між приростом обсягу валового внутрішнього продукту поточного року й змінами в інвестиціях наступного року.

$$\Delta I[t] = A \cdot \Delta Y[t-1], \quad (3)$$

де $\Delta I[t]$ – інвестиції у t-му році;

$\Delta Y[t-1]$ – приріст ВВП у [t-1]-му році.

Поєднання механізму інвестиційного мультиплікатора та коефіцієнта акселерації дає можливість у часі простежити зміни темпів економічного зростання відповідно до вкладених інвестицій.

Незважаючи на те що кейнсіанська теорія зробила вагомий внесок у розвиток економічної науки і практики, дотепер серед науковців немає єдиної думки щодо оптимального співвідношення обсягів споживання і заощаджень [11]. Так, П. Хейнс, розглядаючи теорію Дж.М. Кейнса, зауважує, що заощадження не є головною

причиною суспільного зростання в економічно розвинених країнах [12, с. 580]. Що стосується держав із недостатньо розвинутою економікою, то зростання рівня споживання призводить до збільшення попиту на інвестування виробництва. При цьому оптимальне співвідношення споживання та накопичення є різним в окремих країнах і залежить від низки чинників, характерних для кожної з них окремо.

Незважаючи на недосконалість теорії Дж. Кейнса, ми відзначаємо, що його заслугою є те, що він першим указав на необхідність державного регулювання капіталістичної економіки та стимулювання інвестиційних процесів. Указуючи на те, що визначальним складником «ефективного попиту» є інвестиційний попит (виробниче споживання), Дж. Кейнс запропонував впливати на інвестиційні процеси через грошово-кредитну та бюджетну політики, відводячи головну роль адміністративно-ринковим методам розподілу державних інвестицій.

Підсумовуючи вищевикладене, зазначимо, що як класична, так і кейнсіанська школи розглядають інвестиції як визначальний чинник економічного зростання. Маючи певні недоліки, вони продовжують відігравати значну роль у розвитку світової економічної теорії та доповнюють одна одну.

Розпад колоніальної системи, різке посилення монополізації ринків, зростання інфляції та безробіття у європейських країнах у 50–70-х роках стали фактором перегляду грошово-кредитної політики регулятивних функцій держав та появи таких теорій розвитку, як:

1. Теорія стадії зростання.
2. Теорія структурних перетворень.
3. Теорія залежності.
4. Теорія неокласичної контрреволюції.
5. Теорія ендогенного зростання.

У другій половині XIX ст. з'явилися й інші економічні теорії, такі як, наприклад, теорія суспільних благ (Р. Масгрейв, Р. Самуельсон), теорія державних підприємств (Б. Баумоль, Д. Бедфорд), неоконсервативна теорія (М. Фрідмен, В. Ойкен), які були скеровані на вирішення проблем зростання суспільних благ через оптимізацію оподаткування та державне регулювання економічних процесів. Відповідно до неоконсервативної теорії, США, Великобританія, Німеччина, Франція та низка інших економічно розвинених країн у кінці 70-х – на початку 80-х років, запобігаючи спаду виробництва та зростанню безробіття, здійснили часткову реприватизацію

державної власності й посилили ринковий механізм конкуренції, стимулюючи підприємницьку діяльність та створюючи тим самим умови для нагромадження капіталу як основи економічного зростання своїх країн. Здійснюючи антиінфляційні заходи та надаючи податкові пільги підприємцям і водночас скорочуючи державні бюджетні витрати на виконання соціальних програм, економічно розвинені країни домоглися економічних переваг над країнами соціалістичного табору, які дотримувалися принципу фінансової централізації та монопольного державного регулювання ціноутворення, грошового обігу, кредитних відносин та ін.

Економічний занепад Радянського Союзу та військові дії в Європі й Азії призвели до появи багатьох суверенних країн і глобальної економічної кризи та сприяли появі теорії сталого розвитку суспільства. Термін «сталий розвиток» пов'язують із прем'єр-міністром Норвегії Гру Харлем Брундланд, яка сформулювала його у звіті «Наше спільне майбутнє», що був опублікований у 1987 р. як документ ООН. Концепція сталого розвитку суспільства базувалася на принципах оптимізації використання обмежених ресурсів, застосуванні інноваційних природо-, енерго- і ресурсозберігаючих технологій для утворення потоку сукупного доходу та збереження сукупного капіталу. Згідно із цією концепцією, людина має стати суб'єктом економічного розвитку, беручи активну участь у процесах формування своєї життєдіяльності та справедливому розподілі матеріальних і фінансових ресурсів.

Сучасні процеси глобалізації економіки несуть у собі як позитив, так і негатив. З одного боку, глобалізація сприяє розвитку світової економіки, а з іншого – породжує нерівність взаємовідносин між суб'єктами світового господарства, насамперед між економічно розвиненими країнами і країнами, що розвиваються. Світовий розподіл праці, світова торгівля, а також світова кредитна система побудовані так, що слабкі країни у своєму економічному розвитку, не маючи доступу до міжнародних фінансових інституцій, не можуть бути рівноправними суб'єктами чесної конкуренції та динамічно розвиватися [13]. Цьому також сприяє сама система ринкової економіки, яка тримається на егоїстичних інтересах учасників ринку.

На думку багатьох політиків, концепція сталого розвитку суспільства в глобальному просторі є утопічною ідеологією, хоча вона і ставить

за мету збереження цивілізації на нашій планеті [14]. Але, незважаючи на такі песимістичні настрої, вчені багатьох країн доопрацьовують та доповнюють новими положеннями теорію економічного й соціального розвитку суспільства: вдосконалюють кредитну політику міжнародних фінансових інституцій; створюють більш ефективні системи фінансових розрахунків між країнами; вдосконалюють механізми співпраці держав із міжнародними економічними інститутами; підвищують рівень ефективності механізмів залучення іноземних інвестицій у країни, що розвиваються. До вчених, які зробили вагомий внесок у розвиток сучасних економічних теорій у кінці ХХ – на початку ХХІ ст., слід віднести Н. Драйпера, Н. Джонка, Д. Шима, Р. Шеннона, Дж. Уільямсона, Д. Розенберга, М. Трейсі, С. Тейлора, М. Тодаро, В. Томаса, С. Фішера, М. Фрідмена, П. Хейне, Е. Хелферта, Б. Холізе-туа, К. Макконелла та багатьох інших. Ураховуючи їхні теоретичні досягнення та спираючись на демократичні принципи розвитку власних економік, учені різних країн працюють над збагаченням теоретичного потенціалу держав, погоджують економічні стандарти з тими, що є в розвинених країнах.

До вітчизняних учених-економістів, які зробили вагомий внесок у розвиток вітчизняної та світової економічної думки, слід віднести таких, як: К. Андрущенко, І. Александров, Л. Антонюк, І. Бланк, О. Василик, В. Геєць, А. Гойко, В. Гриньова, Б. Губський, Б. Данилишин, М. Крупка, Г. Кірейцев, В. Опарін, Ю. Орловська, О. Пересяда, В. Приходько, О. Романенко, В. Савчук, М. Савлук, О. Сліпушко, С. Шкарлет. Напрямок теоретичних досліджень цих учених характеризується багатовекторністю, але особливе місце серед них займають наукові праці з управління фінансовими й інвестиційними капіталами, економічного та соціального зростання окремих територій країни, вдосконалення ефективності функціонування ринків засобів виробництва і фінансових ресурсів, реальних та фінансових інвестицій.

Значний внесок у вдосконалення теорій ринкових відносин в аграрній галузі зробили наші вітчизняні економісти-аграрники: В.Г. Андрійчук, М.В. Гладій, П.І. Гайдуцький, М.В. Зубець, М.І. Кісіль, І.Г. Кириленко, М.Й. Малік, Т.Є. Мазнев, П.М. Макаренко, О.Ю. Нестерчук, П.Т. Саблук, Н.М. Сіренко, Н.С. Танклевська, В.В. Юрчишин. Основними темами їхніх теоретичних досліджень є підвищення конкурентоспро-

можності вітчизняного аграрного ринку в умовах інтеграції у світовій економічній простір, управління інвестиційним капіталом у розвиток аграрної сфери виробництва, відтворення трудових ресурсів в умовах ринкової економіки. В умовах адаптації сільського господарства до умов ринкової економіки великого значення набули такі напрями теоретичних досліджень, як визначення чинників впливу на інвестиційну привабливість аграрних підприємств, управління інвестиційними потоками в розвиток аграрного сектору економіки, управління нетрадиційними методами формування інвестиційного потенціалу аграрних виробничих формувань.

Сучасне аграрне виробництво потребує вдосконалення і реалізації концепції аграрної політики на державному й регіональному рівнях з урахуванням динаміки розвитку сільського господарства як у нашій країні, так і за її межами. Вітчизняний і зарубіжний досвід свідчить, що без переходу сільськогосподарської галузі на інноваційно-інвестиційну модель розвитку неможливо на рівних конкурувати з іноземними компаніями на продовольчих ринках, забезпечувати сталість розвитку аграрного виробництва, задовольняючи політичні запити суспільства. Вчені працюють над вирішенням цієї проблеми, створюючи дієві моделі і механізми залучення додаткових інвестиційних потоків у розвиток ринкового конкурентного середовища, яке на основі впровадження сучасних інноваційних технологій впливає на зниження собівартості продукції, зниження цін на продовольчі товари та сприяє розширенню сегменту впливу на глобальний продовольчий ринок. У своїх сучасних наукових дослідженнях вітчизняні вчені використовують елементи як неокейнсіанської, так і неокласичної теорії, поєднуючи їх із нахилом у той чи інший бік залежно від потреб суспільства та поставлених політичних цілей і мети.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Теоретичні здобутки економічних шкіл, що діяли у різні часи, є фундаментом удосконалення механізмів формування та реалізації інвестиційної політики держави, регіону, галузі. Враховуючи особливості свого розвитку та спираючись на теорію і практику управління інвестиційними процесами економічно розвинених держав країни, що будують ринкову економіку, до яких належить Україна, повинні мати власну інвестиційну політику, яка б відповідала запитам суспільства. Спрощений підхід до використан-

ня досвіду інших держав без урахування стану національних економік, національних традицій господарювання, рівня розвитку ринкових відносин, грошово-кредитної та податкової систем може призвести до погіршення соціально-економічної та політичної ситуації в країні. Цьому сприяє сама система ринкової економіки, яка ґрунтується та егоїстичних інтересах усіх без винятку учасників ринку.

Сучасні теорії економічного розвитку окремих галузей, у тому числі й аграрної, доповнюють усе новими положеннями, які підвищують рівень ефективності механізмів залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій. Механізми формування та використання інвестиційних ресурсів будуть ефективними лише тоді, коли в країні будуть політична стабільність, розвинена галузева ринкова інфраструктура, впроваджені інноваційні екологічнобезпечні технології, формуватиметься висококваліфікований кадровий потенціал.

Бібліографічний список:

1. Жанс Э. История экономической мысли XX века. М.: Изд. литературы, 1959. 572 с.
2. История и философия экономики: пособие для аспирантов / Под ред. д.э.н., проф. М.В. Конотопова; 2-е изд. М.: КНОРУС, 2008. 664 с.
3. Орловська Ю.В. Стратегія управління інвестиціями в регіональний розвиток: монографія. К.: Знання України, 2006. 336 с.
4. Танклевська Н.С. Сутність і змістовні ознаки фінансової політики. Таврійський науковий вісник. 2010. Вип. 70. С. 270–277.
5. Тодаро М.П. Экономика развития: учебник для вузов; пер. с англ. под ред. С.М. Яковлева, Л.З. Зевина. М.: МГУ, ЮНИТИ, 1997. 671 с.
6. Основи економічної теорії: політ економічний аспект: підручник / Відп. ред. Г.Н. Климко; 4-е вид., перероб. і доп. К.: Знання-Прес, 2002. 615 с.
7. Туган-Барановський М.І. Політична економіка. Курс популярний. К.: Наукова думка, 1994. 263 с.
8. Шумпетер И.А. Теория экономического развития. Капитализм, социализм и демократия; пер. с англ. В.С. Автономова, Е.И. Николаенко, И.М. Осадчей и др. М.: Эксмо, 2007. 864 с.
9. Кейнс Дж.М. Общая теория занятости, процента и денег; пер. с англ. Н.Н. Любимова; ред. пер. Л.Н. Кураков. М.: Гелиос АРВ, 1999. 352 с.
10. Макконелл К.Р., Брю С.Л. Экономика: принципы, проблемы и политика; пер. с англ. 2-го изд. К.: Хагар-Демос, 1993. 785 с.
11. Тумашев А.Р. Государственное регулирование рыночной экономики. Казань: Казанский университет, 1995. 246 с.
12. Хейнс П. Экономический образ мышления; пер. с англ.; 2-е изд. М.: Дело, 1993. 702 с.
13. Аграрна політика в умовах ринкової трансформації економіки агропромислового комплексу: колективна монографія / За заг. ред. П.С. Березівського. Львів: Львівський держ. аграр. ун-т, 2006. 559 с.
14. Міжнародні відносини та зовнішня політика: підручник для студентів гуманітарних спеціальностей вищих закладів освіти / Гол. ред. С.В. Головка. К.: Либідь, 2015. 426 с.

References:

1. Zhans É. Ystoryya ékonomycheskoj mysly ХХХХ века/É. Zhans – М.: Yzd.lyteratury, – 1959. – 572 p.
2. Ystoryya y fylosofyya ékonomyky: posobyе dlya aspyrantov/pod red. d.é.n., prof. M.V. Konotopova. – 2-e yzd. М.: КНОРУС, 2008. – 664 p.
3. Orlovs'ka YU.V. Stratehiya upravlinnya investytsiyamy v rehional'nyy rozvytok/ YU.V. Orlovs'ka [monohrafiya] – К.: Znannya Ukrainy. – 2006. – 336 p.
4. Tanklevs'ka N.S. Sutnist' i zmistovni oznaky finansovoyi polityky/ N.S. Tanklevs'ka// Tavriys'kyy naukovyy visnyk. – 2010. – Vyp.70. – pp. 270-277.
5. Todaro M.P. Ékonomyka razvytyya: Uchebnyk dlya vuzov/Per.s anhl. pod red. S.M. Yakovleva, L.Z. Zevyna, – М.: МНУ, YUNYTY, 1997. – 671 p.
6. Osnovy ekonomichnoyi teorii: polit ekonomichnyy aspekt: [Pidruchnyk]/Vidp. red. H.N. Klymko – 4-e vyd., pererob.i dopovn. – К.: Znannya – Pres, 2002. – 615 p.
7. Tugan – Baranovs'kiy M.Í. Polítichna yekonomíka. Kurs populyarniy/ M.Í. Tugan – Baranovs'kiy. – К.: Naukova dumka, 1994. – 263 p.
8. Shumpeter Y.A. Teoriya ekonomicheskogo razvitya. Kapitalizm, sotsializm i demokratiya/Y.A. Shumpeter [per. s angl. V.S. Avtonomova, Ye.I. Nikolayenko, I.M. Osadchey i dr.]. – М.: Eksmo, 2007. – 864 p.
9. Keynes Dzh.M. Obshchaya teoriya zanyatosti, protsenta i deneg/ Pers. s angl. N.N. Lyubimov. Red. per. L.N. Kurakov. – М.: Gelios ARV, 1999. – 352 p.
10. Makkonell K.R., Bryu S.L. Ekonomika: printsipy, problemy i politika/ Per. s angl. Íí-go izd. – К.: Khagar – Demos, 1993. – 785p.
11. Tumashev A.R. Gosudarstvennoye regulirovaniye rynochnoy ekonomiki/ A.R. Tumashev. – Kazan', izd-vo Kazanskogo universiteta, 1995. – 246 p.
12. Kheyns P. Ekonomicheskyy obraz myshleniya: Per. s angl. 2-ye izd. – М.: Delo, 1993. – 702 p.
13. Ahrarna polityka v umovakh rynkovoyi transformatsiyi ekonomiky ahropromyslovoho kompleksu: [Kolektyvna Monohrafiya]/ Za zah.red. P.S. Berezivs'koho – L'viv: L'vivs'kyy derzh.ahrar. un-t, 2006. – 559 p.
14. Mizhnarodni vidnosyny ta zovnishnya polityka. Pidruchnyk dlya studentiv humanitarnykh spetsial'nostey vyshchyykh zakladiv osvity/Hol.red. S.V. Holovko. – К.: Lybid', 2015. – 426 p.

THE THEORETICAL BASIS FOR THE FORMATION OF INVESTMENT POLICY OF DEVELOPMENT OF AGRICULTURE OF UKRAINE

Many scientists – economists for centuries are searching for models and mechanisms that would actively influence the social development of different countries of the world. Solving this difficult task, scientists take as a basis those achievements that have taken place since the XIII century. Investigating the evolutionary path of various theories, scientists came to the conclusion that there are no universal theories of the socio-economic development of countries. Each country, having its own traditions, culture, and a different level of social development, relying on the theoretical and practical achievements of other countries, must have its own way of developing its own economy.

Having a great potential of natural resources and centuries-old experience of managing the land, Ukraine is searching for new forms of development of the agrarian sector, along with industry is the basis of the country's socio-economic growth.

The aim of the scientific work is to study the theoretical basis for the formation of the investment policy for the development of agriculture in Ukraine.

Theoretical achievements of economic schools that operated at different times are the foundation for improving the mechanisms for the formation and implementation of investment policies of the state, region, industry. Taking into account peculiarities of its development and relying on the theory and practice of managing the investment processes of economically developed countries, countries are building a market economy, to which Ukraine belongs, should have their own investment policy that would meet the needs of society.

Modern theories of the economic development of individual industries, including agrarian, supplement with new provisions that increase the level of effectiveness of mechanisms for attracting domestic and foreign investment. Mechanisms for the formation and use of investment resources will be effective only if there is political stability in the country, developed sectoral market infrastructure, innovative environmentally safe technologies will be introduced, and highly qualified human resources will be formed.